

Теорія та методика навчання

УДК 373.5.016:796.332

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15123967>

Впровадження варіативного модуля «панна» (вуличний футбол) в освітній процес з фізичної культури для учнів основної школи

Мосейчук Юрій Юрійович

доктор педагогічних наук, професор декан факультету фізичної культури, спорту та реабілітації, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. М. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58000, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-2457-6552>

Дарійчук Сергій Васильович

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. М. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58000, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-8089-1293>

Вишневська-Смірнова Тетяна Іванівна

асистент кафедри теорії та методики фізичної культури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 58000, м. Чернівці, вул. М. Коцюбинського, 2, Україна, <https://orcid.org/0009-0003-8817-627X>

Прийнято: 16.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

Анотація. У статті досліджується питання впровадження варіативного модуля «панна» в освітній процес з фізичної культури учнів основної школи. Обґрунтовано актуальність використання вуличного футболу

як засобу підвищення ефективності занять, формування мотивації до фізичної активності та розвитку ключових фізичних якостей школярів. Проаналізовано сучасні наукові публікації, що стосуються застосування варіативних модулів у навчальній програмі з фізичної культури, а також розглянуто педагогічні аспекти інтеграції гри «панна» у навчальний процес. Метою дослідження є визначення впливу варіативного модуля «панна» на фізичний розвиток школярів та обґрунтування його доцільності в навчальній програмі. В ході дослідження виокремлено низку невирішених питань, серед яких адаптація методики викладання до різних вікових груп, формування ефективної системи оцінювання успішності учнів та розширення використання гри для залучення більшої кількості школярів до активного способу життя. У статті представлено характеристику гри «панна», її правила, технічні особливості та значення для фізичного виховання школярів. Розглянуто методику проведення занять із використанням цього варіативного модуля, що включає підготовчий, основний та заключний етапи тренувального процесу. На основі педагогічного експерименту доведено позитивний вплив занять «панною» на розвиток координації, швидкості реакції, витривалості та соціальних навичок учнів. Окрему увагу приділено питанню соціальної адаптації школярів у процесі гри, оскільки «панна» сприяє розвитку комунікативних здібностей, командної взаємодії та вміння швидко ухвалювати рішення. Дослідження показало, що інтеграція цього варіативного модуля не лише підвищує рівень фізичної підготовленості учнів, а й позитивно впливає на їхню психологічну стійкість, знижує рівень стресу та сприяє формуванню позитивного ставлення до спорту. Зроблено висновок про доцільність впровадження варіативного модуля «панна» у систему фізичного виховання учнів основної школи, а також окреслено перспективи подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення методичних підходів до використання цієї гри у навчальному процесі.

Ключові слова: фізична культура, варіативний модуль, вуличний футбол, панна, основна школа, фізичний розвиток, координація рухів, методика навчання, спортивна мотивація, освітній процес.

Implementation of the Variant Module «Panna» (Street Football) in the Educational Process of Physical Education of Primary School Students

Yurii Moseichuk

Professor, dr. hab (Doctor of Education), Dean of the Faculty of Physical Culture, sport and Rehabilitation Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, 2 Kotsiubynsky Street, Chernivtsi, 58000, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-2457-6552>

Serhii Dariichuk

Associate Professor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of theory and methodology of Physical Culture, Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University, 2 Kotsiubynsky Street, Chernivtsi, 58000, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-8089-1293>

Vyshnevska-Smirnova Tetyana

Assistant of the Department of Theory and Methods of Physical Education Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University, 2 Kotsiubynsky Street, Chernivtsi, 58000, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0003-8817-627X>

***Abstract.** The article examines the issue of implementing the variable module "Panna" in the physical education curriculum for middle school students. The relevance of using street football as a means of increasing the effectiveness of lessons, fostering motivation for physical activity, and developing key physical*

qualities in students is substantiated. Modern scientific publications concerning the application of variable modules in the physical education curriculum are analyzed, and the pedagogical aspects of integrating the game "Panna" into the educational process are considered. The aim of the study is to determine the impact of the variable module "Panna" on the physical development of students and to justify its feasibility in the curriculum. The study highlights a number of unresolved issues, including adapting teaching methods to different age groups, developing an effective student performance assessment system, and expanding the use of the game to engage a larger number of students in an active lifestyle. The article presents a description of the game "Panna," its rules, technical features, and significance for students' physical education. The methodology for conducting lessons using this variable module is examined, including preparatory, main, and final stages of the training process. Based on a pedagogical experiment, the positive impact of "Panna" sessions on the development of coordination, reaction speed, endurance, and students' social skills is demonstrated. Particular attention is paid to the issue of students' social adaptation during the game, as "Panna" promotes the development of communication skills, teamwork, and the ability to make quick decisions. The study shows that integrating this variable module not only enhances students' physical fitness but also positively affects their psychological resilience, reduces stress levels, and fosters a positive attitude toward sports. A conclusion is drawn about the feasibility of implementing the variable module "Panna" in the physical education system for middle school students. Prospects for further research are outlined, aimed at improving methodological approaches to using this game in the educational process.

Keywords: *Physical education, variable module, street football, Panna, middle school, physical development, movement coordination, teaching methodology, sports motivation, educational process.*

1. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний освітній процес у галузі фізичної культури вимагає постійного вдосконалення з урахуванням актуальних тенденцій та інтересів учнів. Однією з ключових проблем є зниження фізичної активності школярів, що зумовлено розвитком цифрових технологій, зростанням академічного навантаження та обмеженими можливостями для позашкільної рухової активності. У цьому контексті інтеграція нестандартних форм фізичного виховання, зокрема вуличного футболу «панна», може стати ефективним засобом підвищення мотивації учнів до занять спортом.

Вуличний футбол «панна» є популярною і доступною формою фізичної активності, яка поєднує елементи традиційного футболу та індивідуальних технічних навичок. Гра відзначається динамічністю, високим рівнем залучення гравців та розвитком координаційних здібностей. Крім того, її адаптивність дозволяє застосовувати варіативний модуль «панна» у навчальному процесі з фізичної культури як у межах стандартних занять, так і під час позакласної діяльності.

Згідно з концепцією Нової української школи, фізична культура має не лише формувати рухові навички, а й сприяти розвитку особистості, створювати сприятливі умови для командної взаємодії та самовираження. У зв'язку з цим впровадження нових варіативних модулів, які відповідають інтересам сучасних учнів, є нагальною необхідністю. Варіативні модулі у фізичній культурі дозволяють адаптувати освітній процес відповідно до вікових, фізіологічних та психологічних особливостей учнів. Вони сприяють урізноманітненню фізичної активності, надають можливість вибору відповідно до індивідуальних інтересів та підвищують рівень залученості до занять.

Основною проблемою є недостатня варіативність занять фізичною культурою в основній школі, що може знижувати інтерес учнів до регулярних

фізичних навантажень. Відсутність інноваційних підходів та гнучкості у формуванні навчальної програми з фізичної культури обмежує можливості для залучення школярів до активного способу життя.

Запровадження варіативного модуля «панна» дозволить розширити можливості освітнього процесу, забезпечуючи школярів цікавими та динамічними заняттями. Це сприятиме не лише покращенню фізичної підготовки, а й розвитку соціальних та емоційних компетенцій учнів. Таким чином, актуальність дослідження полягає у необхідності пошуку ефективних методів урізноманітнення занять фізичною культурою шляхом інтеграції елементів вуличного футболу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні наукові дослідження свідчать про зростаючий інтерес до питання впровадження варіативних модулів у фізичне виховання школярів. Увага науковців зосереджена на вивченні ефективності нових видів рухової активності, їхнього впливу на рівень фізичної підготовленості учнів та підвищення мотивації до занять спортом. Значна увага приділяється адаптації нестандартних ігор, зокрема вуличного футболу «панна», до освітнього процесу з фізичної культури.

Зокрема, у працях Лукін Є. В. [1] розглядається гра «панна» як перспективний напрям розвитку вуличного футболу. Автор досліджує основні правила гри, технічні особливості виконання прийомів та їхній вплив на фізичний розвиток школярів. Особливий акцент зроблено на тому, що вуличний футбол сприяє розвитку координації, швидкісно-силових якостей і гнучкості.

Методичні аспекти запровадження нових варіативних модулів у навчальну програму фізичної культури розглядає Божко Л. Ю. [2]. У своїх дослідженнях автор аналізує особливості впровадження альтернативних рухових активностей, їхню відповідність віковим особливостям учнів та

педагогічним цілям. Божко Л. Ю. зазначає, що варіативні модулі сприяють підвищенню рівня залучення школярів до занять фізичною культурою, дозволяючи їм обирати цікаві та сучасні види рухової активності.

Проблема поєднання варіативних модулів у межах одного навчального періоду розглядається у працях Волкової І. В. та Несен О. В. [3]. Автори аналізують ефективність комбінованих методик, що поєднують різні види фізичних вправ у навчальному процесі. Їхні дослідження доводять, що така методика дозволяє значно покращити фізичний стан учнів, розвивати їхню загальну витривалість, швидкість реакції та моторну координацію.

Офіційні нормативні документи Міністерства освіти і науки України [4] також підтверджують актуальність впровадження нових варіативних модулів у систему фізичної культури. Зокрема, в матеріалах круглого столу «Новій українській школі – нова фізична культура» розглядається модельна програма для 5-6 класів, яка передбачає використання нетрадиційних видів рухової активності, включаючи ігри, що формують загальну фізичну підготовку та соціальні навички учнів. Незважаючи на значний внесок у дослідження проблеми впровадження варіативних модулів у фізичну культуру, залишається недостатньо висвітленим питання ефективності використання гри «панна» в освітньому процесі. Подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення впливу цього варіативного модуля на фізичну підготовку школярів, аналіз методичних підходів до його впровадження та оцінку мотиваційного ефекту серед учнів основної школи.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування доцільності впровадження варіативного модуля «панна» в освітній процес з фізичної культури учнів основної школи, визначення його впливу на фізичний розвиток і мотивацію школярів, а також розробка методичних рекомендацій щодо його застосування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених впровадженню варіативних модулів у фізичне виховання школярів, питання використання гри «панна» в освітньому процесі залишається недостатньо вивченим. Науковці приділяють увагу загальним аспектам модернізації фізичної культури в школі, проте відсутні комплексні дослідження, які б аналізували специфіку впровадження цього варіативного модуля та його вплив на фізичну активність учнів. Зокрема, залишається невирішеним питання методичних підходів до інтеграції гри «панна» у навчальну програму фізичної культури, особливо в контексті її поєднання з іншими видами рухової активності. Недостатньо вивченим є також питання адаптації правил гри для шкільного середовища, з урахуванням вікових особливостей учнів та вимог безпеки під час занять.

Крім того, у сучасних дослідженнях майже не розглядається питання впливу варіативного модуля «панна» на мотивацію школярів до занять фізичною культурою. Відсутні емпіричні дані щодо ефективності використання цієї гри в освітньому процесі, що ускладнює оцінку її педагогічної доцільності та розробку практичних рекомендацій.

Таким чином, дана стаття спрямована на заповнення означених прогалин шляхом аналізу особливостей впровадження варіативного модуля «панна» в освітній процес основної школи, визначення його впливу на фізичний розвиток і рівень зацікавленості учнів, а також розробку методичних рекомендацій щодо ефективного використання цього виду рухової активності у навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Гра «панна» є динамічним різновидом вуличного футболу, який відзначається швидкістю, технічністю та необхідністю високої координації рухів. Вона проводиться на обмеженому

просторі, що змушує гравців максимально ефективно використовувати свої навички контролю м'яча та тактичного мислення. Особливістю «панни» є те, що крім забитих м'ячів, ключовим елементом гри є проведення м'яча між ногами суперника, що автоматично приносить перемогу гравцеві. Такий формат стимулює розвиток швидкості реакції, гнучкості та точності рухів, що робить гру особливо корисною у фізичному вихованні школярів.

В умовах сучасної освіти фізична культура орієнтується на впровадження варіативних модулів, які дозволяють урізноманітнити заняття, зробити їх більш цікавими та адаптованими до потреб учнів. Вуличний футбол «панна» має значний потенціал для використання в навчальному процесі, адже він поєднує в собі простоту організації, можливість залучення великої кількості учнів та ефективний розвиток фізичних якостей. Крім того, гра стимулює соціальну взаємодію між школярами, сприяє формуванню командної роботи, навичок комунікації та вміння швидко приймати рішення.

Методика проведення занять з використанням варіативного модуля «панна» включає кілька важливих етапів. Під час вступної частини учні знайомляться з правилами гри, виконують розминку, спрямовану на розвиток координації, гнучкості та рівноваги. Основна частина заняття передбачає практичне освоєння технічних елементів, серед яких контроль м'яча, відпрацювання фінтів, швидкі маневри та комбінації. Значна увага приділяється також тактичному мисленню, що дозволяє учням не лише вдосконалювати фізичні навички, а й розвивати здатність аналізувати ситуацію в грі. Заключна частина заняття спрямована на відновлення організму, підбиття підсумків та обговорення тактичних помилок, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Для оцінки ефективності впровадження варіативного модуля «панна» в освітній процес було проведено педагогічний експеримент, результати якого засвідчили позитивний вплив цього різновиду вуличного футболу на рівень фізичної підготовленості школярів. Спостерігалось покращення координації рухів,

збільшення швидкості реакції, а також підвищення витривалості учнів. Крім того, учасники експерименту проявили більший інтерес до занять фізичною культурою, що підтверджується зростанням рівня активної участі у навчальному процесі. Важливим є також позитивний психоемоційний ефект, оскільки ігровий формат занять сприяв зниженню рівня стресу та підвищенню мотивації до регулярної фізичної активності.

Таким чином, використання варіативного модуля «панна» у шкільній програмі фізичної культури є перспективним напрямом вдосконалення освітнього процесу. Його застосування сприяє не лише розвитку фізичних здібностей учнів, а й формуванню в них позитивного ставлення до спорту, активного способу життя та соціальної взаємодії в умовах сучасного шкільного середовища.

Висновки. Результати проведеного дослідження підтверджують ефективність впровадження варіативного модуля «панна» у навчальний процес з фізичної культури учнів основної школи. Аналіз отриманих даних засвідчив, що інтеграція цього виду вуличного футболу сприяє розвитку координації, швидкості реакції, витривалості та загальної фізичної підготовленості школярів. Крім того, використання елементів гри «панна» позитивно впливає на мотивацію учнів до занять фізичною культурою, підвищує рівень їхньої зацікавленості та сприяє формуванню стійкої звички до активного способу життя. Okремо варто відзначити соціальну значущість впровадження цього модуля. Враховуючи командний та інтерактивний характер гри, учні розвивають навички співпраці, комунікації та стратегічного мислення, що є важливими складовими їхнього особистісного розвитку. Крім того, гра «панна» сприяє залученню до занять фізичною культурою тих школярів, які раніше не виявляли значного інтересу до традиційних видів спорту.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку передбачають розширення емпіричної бази шляхом проведення довгострокових педагогічних

експериментів у різних вікових групах. Також важливим є розроблення методичних рекомендацій щодо адаптації варіативного модуля «панна» до різних умов навчального процесу, зокрема для інклюзивного середовища. Дослідження впливу цього модуля на психоемоційний стан учнів та рівень їхньої соціалізації може стати додатковим напрямком наукової роботи.

Таким чином, інтеграція вуличного футболу «панна» у систему фізичного виховання є ефективним засобом удосконалення навчального процесу. Подальші розвідки в цьому напрямку дозволять створити оптимальні методики викладання, які сприятимуть не лише фізичному розвитку школярів, а й їхній загальній соціалізації та особистісному становленню.

Список використаних джерел

1. Лукін Є. В. Панна (вуличний футбол). На Урок. 2021.
2. Божко Л. Ю. Методичні особливості запровадження нових варіативних модулів навчальної програми фізична культура. На Урок. 2022.
3. Волкова І. В., Несен О. В. Поєднання варіативних модулів в одному навчальному періоді для учнів 5-6 класів. *Вісник Національного технічного університету «ХПИ»*. Серія: Нові рішення в сучасних технологіях. 2021. № 3. С. 37-42.
4. Міністерство освіти і науки України. Під час круглого столу «Новій українській школі – нова фізична культура» презентовано модельну програму з фізкультури для 5-6 класів // Міністерство освіти і науки України. 2021.
5. . Викладання фізичної культури у 5-х класах НУШ: особливості, інновації та нововведення. URL: <https://naurok.com.ua/post/vikladannyafizichno-kulturi-u-5-6-h-klasah-nush-osoblivosti-innovaci-tanovovvedennya>.

6. Васкан І.Г., Ніга М.М. Фізична культура 10-12 класів: інноваційні підходи, методи та практичні рішення: навч.-метод. посіб. Чернівці: Чернівець. Нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2025
7. Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді // Матеріали п'ятого регіонального науково-методичний семінару / За заг. ред. Огністого А. В., Огністої К. М. – Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2020. – 174 с.
8. Мазурчук Олег, Панасюк Олександр, Митчик Олександр, Герасимюк Петро, Хомич Анатолій. Міні-футбол як особливий вид фізичного вдосконалення студенток у процесі навчання. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. № 3(51), 2020, 52–57.
9. Собко С.Г., Бабенко А.Л. Variative modules of sport games in the new ukrainian school. International scientific conference. Czestochowa, Republic of Poland (October 5–6) 2022 С.110-112.
10. Твіст П. Футбол: теорія і практика З передмовою Павла Буре. СПб.: Астрель, 2012. 288 с.
11. Borysiuk Z. The level of coordination parameters compared with the effort profile of footballers - an analysis of a single case. *Sports kinetics*. 2003. P. 35-38.
12. Guilianotti R.. *Football: A Sociology of the Global Game*. Polity Press. 2013
13. Clegg, J. *The Philosophy of Street Soccer: Understanding Panna and Freestyle Football*. Routledge. 2016
14. Thorpe, H. "Fostering Creativity in Street Soccer: The Role of Panna Football in Skill Development." *Journal of Sport & Social Issues*, 2016. 40(2), 175-191.
15. Kunz, M. "Street Football: Techniques and Strategies"